

ДА ПОВЪРВИМ МИЛЯ С ТЕХНИТЕ ОБУВКИ

Нарушенията на трудовите права в индийската кожарска и обувна индустрия

“Трябва да стоим по цял ден в отдела за изрязване, от което получаваме артрит или други заболявания на ставите. Трябва да работим с кожа и от миризмата, която тя излъчва, както и от лепилото, което използваме за залепване на обувките в процеса на производство понякога ни прилошава ... Нямаме апетит и ни се иска да легнем и спим в момента, в който се приберем в къщи.”

Това изявление е на работник от индийска фабрика за кожени обувки в Амбур, провинция Тамил Наду. Нарушенията на трудовото законодателство са все още често срещано явление в индийската кожарска и обувна индустрия. Хората, които работят във фабриките, които захранват европейски марки като Deichmann, Bata и Rieker разказват, че сред нарушенията на трудовите

права са заплати много по-ниски от достойните заплати, задължително извънредно работно време, недостатъчна безопасност на труда и здравна защита, липса на синдикати и дискриминация, и експлоатация, основаваща се на традиционни кастови норми или такива, определени от полови стереотипи.

Тази информационна листовка се вглежда по-отблизо в трудовите права на работниците в индийската кожарска и обувна индустрия и настоящото положение на работниците в кожарския и обувния сектор.

ПРОИЗВОДСТВО НА КОЖА И ОБУВКИ В ИНДИЯ

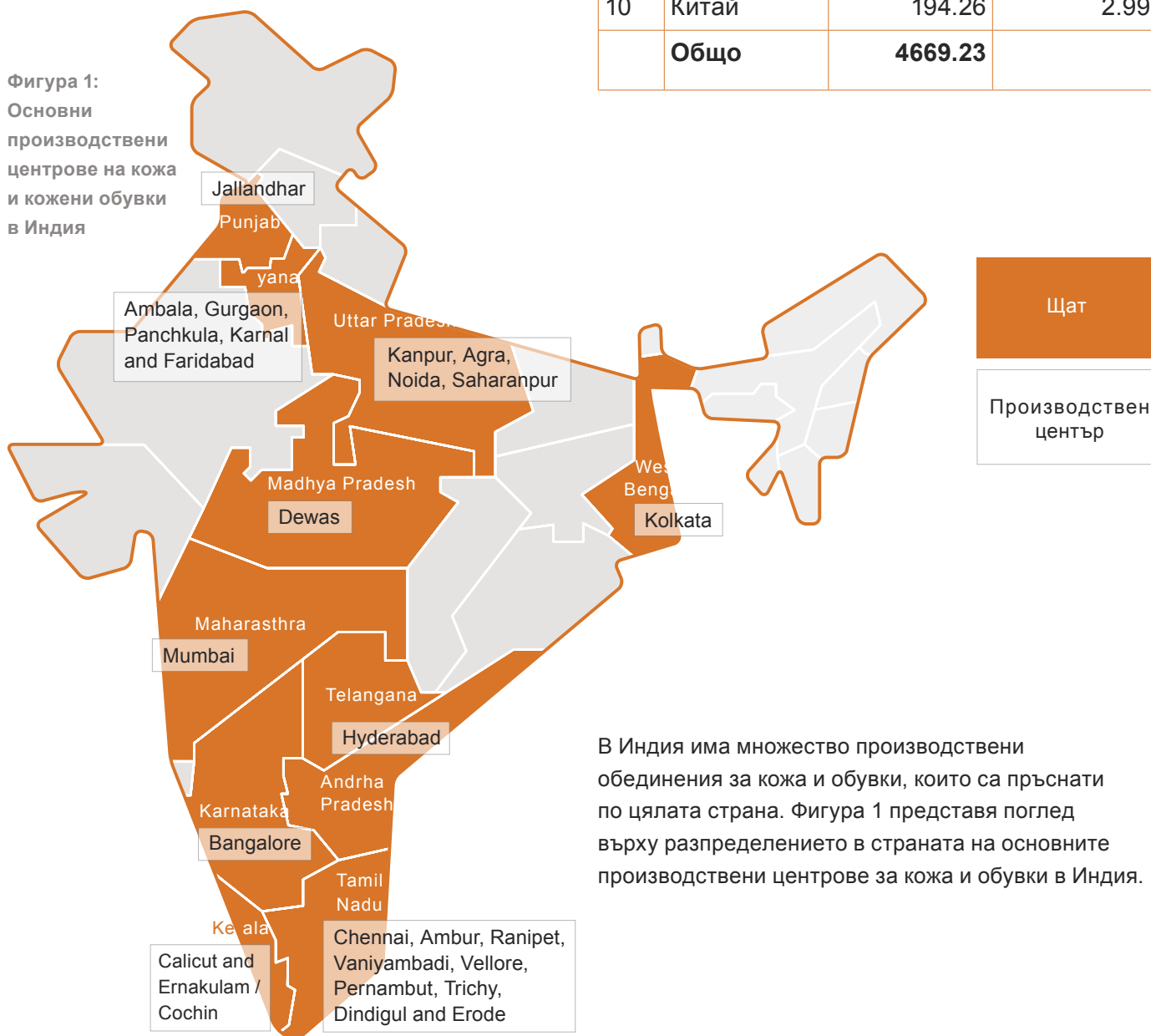
От много години насам Индия е вторият по големина производител на обувки в света след Китай. През 2014 г., Индия е произвела 2 065 милиона чифта обувки, равняващи се на 8.5% от цялото световно производство. В индийската обувна индустрия са ангажирани над 1 милион работещи. Кожените обувки имат най-големия дял в цялата индийска обувна индустрия, както по отношение на производството, така и по отношение на износа. Основните вносители са Германия, САЩ и Обединеното кралство, както и Италия, Хонг Конг и Франция (виж Таблица 1). Всеки, който желае да научи повече за социалните и екологични условия, при които продаваните в тези страни кожени обувки се произвеждат, трябва да види какво се случва в Индия.

Таблица 1: Основни експортни пазари за индийските кожи и кожени изделия

Ранг	Страна	2014–15 (Стойност в млн.USD)	% Дял 2014–15
1	Германия	800.2	12.32
2	САЩ	768.06	11.83
3	ОК	751.33	11.57
4	Италия	504.26	7.76
5	Хонг Конг	422.11	6.5
6	Франция	371.75	5.72
7	Испания	351.27	5.41
8	ОАР	281.07	4.3
9	Холандия	224.92	3.46
10	Китай	194.26	2.99
	Общо	4669.23	

Фигура 1:

Основни производствени центрове на кожа и кожени обувки в Индия

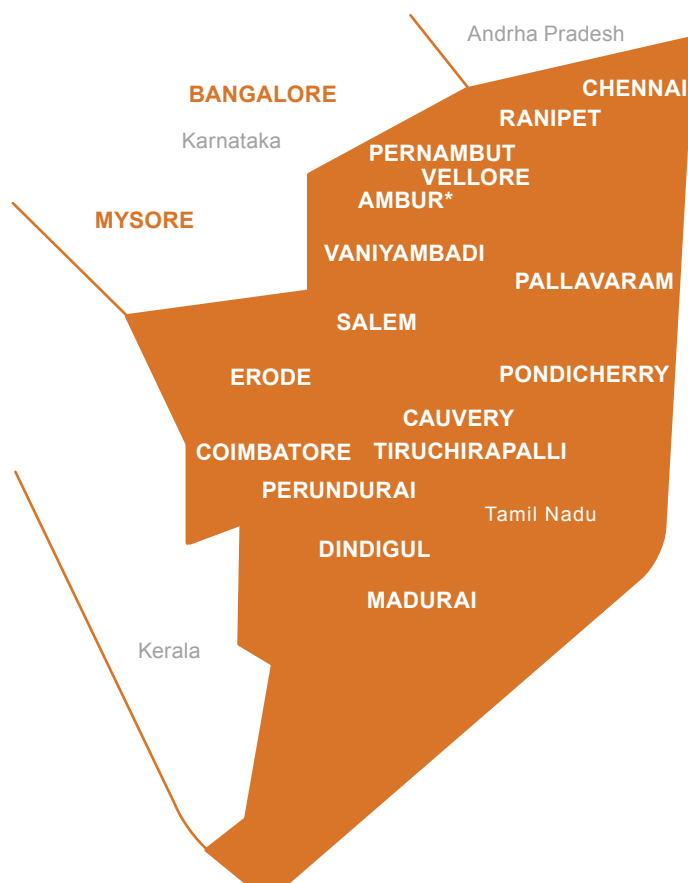
В Индия има множество производствени обединения за кожа и обувки, които са пръснати по цялата страна. Фигура 1 представя поглед върху разпределението в страната на основните производствени центрове за кожа и обувки в Индия.

Производствените единици в провинция Tamil Nadu исторически са довели индийската кожарска индустрия до прогрес и експортна ориентация още от колониалния период. В съвременния период провинция Tamil Nadu също е сред водещите производители на кожа и обувки сред индийските щати.

Индустрията в Tamil Nadu е развита основно в отговор на наличието на богата суровина от южните части на Индия. Съвременните индустриални обединения в областта са доминирани от собственици от мюсюлманските общности, които исторически са поели предприемаческия дух от евро-азиатските пионери. Освен обединението в Chennai, разположено главно в или около областите Chromepet-Pallavaram, основните обединения в Tamil Nadu са разположени в Palag Valley в окръг Vellore, и представляват обединения на Vaniyambadi, Ambur, Pernambut, Melvisharam и Ranipet и обединения на Erode, Trichy и Dindigul в другите части на Tamil Nadu.

Фигура 2: Обединения за производство на кожа в Tamil Nadu

НАРУШЕНИЯ НА ПРАВАТА НА ЧОВЕКА В ИНДИЙСКАТА КОЖАРСКА И ОБУВНА ИНДУСТРИЯ

Работниците от кожарската и обувната индустрия в Индия са изправени пред множество систематични нарушения на трудовите им права. За да се изследва естеството и разпространението на тези нарушения на правата е направено проучване в две известни производствени обединения в Индия - Ambur, Tamil Nadu и Agra, Uttar Pradesh. Проучванията в Амбур ангажират работещите в две фабрики за производство на обувки и щавене на кожи. В Агра изследването е съсредоточено изключително само върху работещите във фабриката за обувки.

Видът работа, извършван от респондентите във фабриките за обувки включва влагане, разкрояване, съединяване, довършване, лъскане, опаковане и т.н. Работниците в цеховете за щавене участват в операции като заглаждане и дране, боядисване със спрей, почистване с вакуум, втвърдяване на външния слой, оцветяване, почистване, боядисване, довършване, опъване на кожата, опаковане и почистване на остатъците.

Основни форми на трудова заетост

На повечето от участниците в изследването се заплащат надници или им се заплаща за определена норма, при което някои се наемат от посредник. Това са преобладаващите форми на трудова заетост в изследваните фабрики.

Трудови договори и социално осигуряване

Много работници споделят, че не получават никакъв официален документ за назначаване на трудов договор. Широко разпространени са устните договорки между посредниците и работниците, особено в Агра. При отсъствието на каквото и да е доказателство за наемане като например лична карта, работниците споделят за пълно изключване от каквото и да е социално осигуряване от сорта на Provident Fund (PF) и Държавно осигуряване на работещите (ESI).

Дискриминация, основана на традиционни полови или кастови норми и стереотипи

Кастовата композиция на работната сила в кожарската и обувна индустрия в Индия безусловно свидетелства за устойчивостта на потисническата кастова система. Почти всички работници принадлежат на предполагаемите касты (Scheduled Castes) и други социално маргинализирани групи. Освен това, дискриминацията, основаваща се на пола отказва да признае равностойните умения и принос на жените в работата. Жените са обречени да извършват сравнително нискоквалифициран труд и да получават ниско заплащане като помощници или работници, изпълняващи ръчен труд, например зашиване на обувки на ръка. На жените обикновено се заплаща по-малко, отколкото на мъжете за една и съща работа. Системите за подкрепа на жените като детски ясли или изисквания по закон вътрешен комитет за борба със сексуалния тормоз обикновено липсват.

Заплати

Минималното заплащане за Агра за средно квалифицирани работници между октомври 2014 и февруари 2015 е било Rs 271,43 (EUR 3,65) на ден. Това се равнява на Rs 6514,32 (EUR 87,5) месечно (при 6 работни дни в седмица и 4 седмици в месеца). Най-ниското минимално заплащане, преобладаващо за работниците в Амбур от април 2014 до март 2015 е било Rs 121,91 (EUR 1,64) на ден. Това се равнява на Rs 2925,84 (EUR 39) месечно (при 6 дни в седмицата и 4 седмици в месеца). При преобладаващата част на интервюираните работници доходите са над определената със закон минимална работна заплата. Това се дължи на факта, че повечето работници работят извънредно всеки месец, за да получат ниските си доходи. Според данните на Алианса за Базова Азиатска Заплата за 2015 г., за да бъде достатъчна за приличен живот работната заплата в Индия трябва да бъде поне Rs 18727 (EUR 251) месечно. Този размер отговаря на издръжка на всички членове на семейството, задоволяване на основните нужди от храна на работника и други основни нужди като жилище, здравеопазване, училище и малко спестявания. Доходите на всички интервюирани (Rs 1500 – 12000, EUR 20 – 161) са много под нивото на една такава заплата.

Работно време, извънреден труд и принудителен труд

Имайки предвид невъзможно ниските доходи на работниците, много от тях предпочитат да работят на парче, при което доходът им става право пропорционален на изработеното от тях през деня. При тази система, за да печелят повече всеки ден, работниците работят ежедневно от 8 до 12 часа. Системата на заплащане на парче – такава, каквато се наблюдава в Agra предполага полагането на извънреден труд, но заплащането не се увеличава за часовете в извънредно време. Нещо повече, тази система на наемане не осигурява и седмични почивни дни, болнични или друг тип отпуск. В този контекст може спокойно да се каже, че извънредният труд се превръща в принудителен труд, наложен на най-бедните работници от неадекватността на преобладаващите нива на заплащане.

Свобода на сдружаване и право на колективно трудово договаряне

В Agra само някои работници са наясно със значението и функциите на работническите синдикални обединения. В самите изследвани фабрики няма никакви синдикати. Проблемите на работниците се решават от самите тях на индивидуална основа, като те се обръщат към супервайзърите си или посредниците, които са ги наели. В Ambur, средно 55 от 113-те интервюирани работници или не могат или отказват да отговорят на въпросите, относно свободата на сдружаване на работното им място. При това, 101 от отговорилите споменават, че са наясно със значението и функциите на работническите съюзи по принцип.

Охрана на труда и здравословни условия на труд

Много от участниците в изследването твърдят, че на работните места няма никакви средства за първа медицинска помощ на работещите. На много от тях не са предоставени никакви средства за лична безопасност, нито те са предупреждени за възможните рискове от трудови злополуки, както и за спасителните мерки, които може да се наложат. Изгарянията и порязванията са много чести наранявания. Като се има предвид систематичното изключване на много работещи от услугите на държавното осигуряване, те трябва сами да поемат медицинските разходи за лечението си. В Ambur предоставените от компанията средства за лична безопасност не пасват на стриктните дневни норми на производство, зададени от компанията в производствените единици за кожи и обувки, тъй като понижават значително производителността на труда на работниците. Високата производителност на работника е жизнено важна за достигане на заплата, с която да може да оцелее. В Agra подобен натиск кара работниците да прекарват дълги работни часове без да ги е грижа за здравето и правата им, за да могат да спечелят възможно най-много от системата за заплащане на парче.

Камакши, работи в обувна фабрика в Ambur, на 38 години

Камакши (името е сменено по молба на интервюираната) е жена от категорията Other Backward Classes (това понятие включва кастите в най-ниско и неравностойно социално положение в Индия), работеща в обувната индустрия в Ambur от вече 22 години. Веднага щом е завършила училище и преди да е навършила пълнолетие тя е започнала да работи в обувна фабрика, за да допълни дохода на бедния си баща. Тя продължава да работи след като се омъжва, за да допълни дохода на съпруга си. С повече от 20 години опит в отдела по разкрояване (който се счита за квалифициран), тя има право на основна заплата от Rs 4500 (EUR 60), и нейната брутна месечна заплата варира от Rs 7000 до Rs 9000 (EUR 94 – 120).

Нейните дълги дни започват с домакинската работа и грижата за децата преди да отиде на работа. В отдела по разкрояване тя стои права цял ден под зоркото наблюдение на супервайзъра, който следи за изпълнението на дневната ѝ норма при високо качество и с минимум разхищение на кожа. Наблюдението на супервайзъра е тясно свързано със спецификациите на купувача от чужбина. И докато за разлика от обувната фабрика Agra, фабриката, в която работи Камакши има услуги като стол, медицинска сестра за първа помощ в случай на трудова злополука и дори детска ясла, тежките условия на труд се отразяват силно на здравето на работниците. Камакши споделя, че да се работи цял ден права предизвиква артрит и болки в ставите на много от тях. Тя казва също, че да се работи при силната воня на кожа и химикали във фабриката предизвиква припадъци и убива апетита ѝ дори след тежък работен ден. Освен това, трудовите злополуки са често явление, особено при работниците от отдела за съшиване. Камакши признава, че управителите са по-благоклонни към работниците с висока производителност, като им позволяват малки почивки в допълнение към половин часовата обедна почивка. Но тя не е доволна от липсата на какъвто и да е механизъм за решаване на спорове и обезщетения. Тя познава трудовите си права и предполага, че има сблъсък между държавната трудова инспекция и мениджърите във фабриката. Трудовите инспекции, са много редки и формални и не полагат усилия да достигнат до работниците и да решат техните проблеми. Камакши чувства, че дори синдикалният съюз на работниците във фабриката е бил кооптиран от управлението, оставяйки работниците да се борят сами с проблемите си. След повече от две десетилетия работен опит и без обозрими алтернативни приходи, Камакши би желала управителите да ги е грижа малко повече за собствените им работници.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Анализът на индийската кожарска и обувна индустрия свидетелства за нарастващи нарушения на трудовите права, утежнени от изключващите социални, кастови и полови структури на обществото. Работниците в Ambur изглежда все пак имат по-добър достъп до социално осигуряване в сравнение с работниците в Agra. В този контекст става ясно, че реформите в трудовото законодателство имат за цел по-скоро да доставят гъвкава работна сила за глобалния финансов капитал и ще става все по-трудно за самите работници да отстояват сами своите човешки и трудови права. Това се потвърждава от споделеното от работниците в Agra. Във всеки случай, това изследване не само показва големия брой нарушения в разглежданите индустриални сектори, но също отдава заслуженото на работещите хора от индийската кожарска и обувна индустрия, които намират смелост да издигнат глас и да разкажат историите си.

Работниците в индийската кожарска и обувна индустрия са изправени пред промените в международния пазар, пред либерализирани режими и постепенно размиване на трудовото законодателство, упадък на синдикалните движения и разширяващи се възможности за алтернативни форми на наемане. Международните марки, които получават доставките си от индийски производители трябва да предприемат спешни мерки, за да осигурят печалбите им да не се получават за сметка на живота на тези, които са надолу по веригата за доставка на обувки.

Всички източници са взети от пълния доклад със същото име: Walk a Mile in Their Shoes – Workers' Rights Violations in the Indian Leather and Footwear Industry

IMPRESSUM

Автори: Vaibhav Raaj, Shashi Kant Prasad

Редактор: Anton Pieper

Предпечатна подготовка: Julia Löw, www.weiderand.net

Издател: SÜDWIND e.V. – Institut für Ökonomie und Ökumene, Kaiserstraße 201, 53113 Bonn, Germany

www.suedwind-institut.de, info@suedwind-institut.de,

Превод на български език: Фондация ДООИТ

Дата на публикация: Октомври 2016

Този доклад е подготвен с финансовата подкрепа на Европейския Съюз. За съдържанието на този документ носят отговорност единствено партньорите по проекта "Смени си обувките" и по никакъв начин то не може да се разглежда като отразяващо позицията на Европейския Съюз.

**СМЕНИ
СИ ОБУВКИТЕ**